

Over kippen

Voor groep 5 t/m 8

Grasei, scharrelei, volière-ei. Weet u het verschil tussen al die eieren die tegenwoordig in de winkel liggen? Hoe leven de kippen die deze eieren leggen? En hoe is het met hun welzijn gesteld?

In ons land leven bijna 80 miljoen kippen in de pluimveehouderij. Het is verreweg de grootste tak van de bio-industrie, waarbij het vooral gaat om een snelle en grote productie van eieren en kippevlees.

WANNEER VOELT EEN KIP ZICH (KIP)LEKKER?

Uit onderzoek blijkt dat kippen zich prettig voelen als zij volgens hun natuur kunnen leven. Het natuurlijk leefgebied van kippen is in en rond een boom: overdag op de grond scharrelen naar zaden, blaadjes, rupsen en wormen en 's nachts hoog in de boom slapen. Af en toe nemen ze een zandbad om hun verenpak te reinigen. Op een rustig plekje is een nest gemaakt om eieren in te leggen. De kippen heb-

ben nauwelijks ruzie omdat er een rangorde (pikorde) is die zorgt dat conflicten niet uitmonden in gevechten. Als een rang-hogere kip door te pikken een rang-lagere kip tot de orde roept, trekt de rang-lagere kip zich terug.

Een schuur waar de kippen een vrije uitloop naar buiten hebben, benadert het natuurlijke leefgebied het meest. Veel kippen zitten echter binnen: in een legbatterij, een volière-stal of een scharrelschuur, vaak met duizenden bij elkaar. De pikorde onttaardt in dwangmatig pikken en kannibalisme. De kippen hebben veel ruzie. Om de schade te beperken brandt men (zonder verdoving) de snavelpunt af.

SOORTEN EIEREN

Afhankelijk van de leefomstandigheden van de kippen worden diverse eieren onderscheiden: het gewone ei, het scharrelei, het volière-ei, het grasei, het ecologische ei en het biologisch-dynamische ei. De drie laatstgenoemde eieren vallen onder de vrije-uitloopeieren. De kippen die deze eieren leggen kunnen dagelijks naar buiten. Verder is er het maïs-scharrelei. In het voer van de kippen zit 70% maïs en geen chemische kleurstoffen. En we kennen het viergranen-ei. Staat

er geen keurmerk op, dan is het een ei van een legbatterijkip die speciaal voer krijgt.

Vier officiële keurmerken die op de eierdozen staan of op de eieren als ze los verkocht worden.

DE LESOPBOUW

We geven een aantal tips om de kinderen te laten kennismaken met de manier waarop de meeste kippen in ons land leven en eieren leggen.

1 Eieren in de kring

Welke soort eieren eten de kinderen thuis? Vraag ze een eierdoos met een ei mee te nemen. Koop ook zelf de verschillende soorten eieren (met eierdoos). Bewaar de bonnetjes. In de kring worden dozen en eieren bekeken. De prijzen worden vergeleken. Wat weten de kinderen van de verschillende eieren en de leefwijze van de betreffende kip? En van de keurmerken die op de eieren en/of de dozen staan? En waarom is het een duurder dan het andere ei? Gee zelf aanvullende informatie: over de natuurlijke leefwijze van een en over het leven van legkippen in de pluimveehouderij.

Het is leuk om de kinderen in groepjes de verschillende (gekoekte) eieren te laten proeven. Is er verschil? Welk ei vinden ze het lekkerst en waarom?

2 Kippen bekijken

Als met de kinderen gesproken is over de leefwijze van kippen in de natuur en in de pluimveehouderij

Vleeskip of legkip?

Het leven van een kip begint op een vermeerderings-bedrijf. Hier zorgen hennen (vrouwjes) en hanen (mannetjes) voor bevruchte eieren. Deze gaan naar de broederij. Met tienduizenden tegelijk worden de eieren in een broedstoof gestopt. Na drie weken kruipen de kuikens uit het ei. Afhankelijk van het ras - vleeskip of een legkip - verhuizen ze naar een mesterij of een legbedrijf. Bij een mesterij gaat het om het vlees. Met eiwitrijk voedsel groeien de kuikens in circa zes weken tot een kip van bijna twee kilo. Bij een legbedrijf draait alles om de eieren. Eerst worden de haantjes van de hennetjes gescheiden. Haantjes leggen geen eieren en worden gedood. De hennetjes gaan vier maanden naar een opfokbedrijf tot ze bijna aan de leg zijn. Dan gaan ze naar een legbedrijf, waar één legghen dan ongeveer vijf eieren per week legt. Na ruim een jaar neemt de eierproductie af en gaan de hennen naar een soepfabriek.

OVER DE AUTEUR

Ellen Vercouteren is leerkracht op basisschool 't Noorderlicht te Goes en studente Onderwijskunde.

en eieren

ga dan ook eens kippen van dichtbij bekijken. Bijvoorbeeld de kippen bij één van de kinderen thuis, op de kinderboerderij, of in een volière-stal.* De kinderen gaan na of de kippen een zitstok hebben, naar graankorrels kunnen scharrelen, een zandbad kunnen nemen, rustig een ei kunnen leggen en buiten kunnen lopen.

Wat ook kan is een kip in de klas halen. Bij diverse kinderboerderijen of NME-centra zijn kippen (+ eventueel een leskist) te lenen. In het HANO-materiaal* staat een les met een kip in de klas beschreven.

3 Muurkrant maken

Als afsluiting maken de kinderen met behulp van de werkbladen op bladzij 16 en 17 een muurkrant. Laat ze in groepjes de plaatjes, beschrijvingen en eieren van het werkblad uitknippen en op een groot vel plakken. De kinderen voegen er eigen tekeningen, plaatjes uit tijdschriften en informatie aan toe. Bespreek het werkblad en wat er verder op de muurkrant kan komen te staan. Als de muurkranten klaar zijn, worden ze nog eens stuk voor stuk bekeken en besproken. Hang de muurkranten voor het raam of in de gang zodat iedereen ze kan lezen.

WAT VINDT DE DIERENBESCHERMING?

De Dierenbescherming zegt NEE tegen de legbatterij: te weinig ruimte, geen slaapstok, geen legnest, geen strooisel, niets. De scharrel- en volière-stal zijn een verbetering maar de Dierenbescherming vindt dat kippen naar buiten moeten kunnen en meer ruimte moeten krijgen. Het gras-ei wordt gelegd door kippen die gevoerd worden met voer van uitsluitend plantaardige grondstoffen en zonder toevoeging van chemische kleurstoffen. De snavelpunten van deze kippen worden afgeknipt (net als bij de batterij-, scharrel- en volièrekippen). Maar de

grasei-kip mag dagelijks naar buiten tot het donker wordt. Daarom vindt de Dierenbescherming het grasei beter dan het scharrelei. Het ecologische ei en het biologisch-dynamische ei hebben de meeste voorkeur. De kippen kunnen naar

buiten, hun snavel wordt niet geknipt, het voer wordt ecologisch geproduceerd, komt niet uit derde-wereldlanden en er worden geen chemische middelen aan toegevoegd zoals groeihormonen en geneesmiddelen.

Aan de hand van de muurkrant wordt verteld over kippen en eieren.

Informatie/lesmateriaal*:

■ Gratis informatiebladen en recepten (leuk voor de muurkrant) zijn te bestellen bij: Produktschap-pen voor Vee, Vlees en Eieren, Postbus 502, 3700 AM Zeist. Tel. 03404 - 55005.

■ Het is mogelijk om met de kinderen een volièrestal of scharrel-schuur te bekijken. Er zijn tientallen adressen waar klassen terecht kunnen. Informatie: Studieclub van Volièrehouders, J. van der Linde. Tel. 01103 - 1753.

■ In het Nederlands Pluimveemu-seum is op afspraak een rondlei-ding mogelijk over verleden, heden en toekomst van de kip en het ei. Informatie: Het Nederlands Pluim-veemuseum, Bloemendaallaan 59, Barneveld. Tel. 03420 - 14073.

■ In het tijdschrift Het Kleine Loo over land- en tuinbouw (gratis voor basisscholen) staat regelmatig informatie over de pluimveehoude-rij. Zie b.v. nr. 1 van maart 1994 over scharrel- en volière-eieren. Voor informatie: Het Kleine Loo, telefoon 070 - 3474541.

■ Bij de Dierenbescherming kunt u terecht voor vragen over de pluim-veehouderij en andere bio-indus-trie. Telefoon 070 - 3423416. Ook kunt u voor vragen bellen met de Stichting Lekker Dier die brochu-res/lesmateriaal uitgeeft: telefoon 030 - 311115.

■ Handreikingen Natuuronderwijs (HANO). Ca. 30 uitgewerkte lessen voor alle groepen. Universiteit Twente en SLO Enschede. ■

Wat hoort bij elkaar?

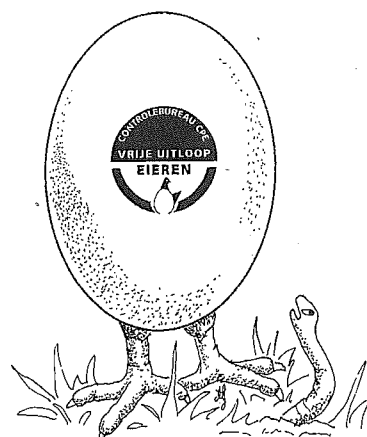
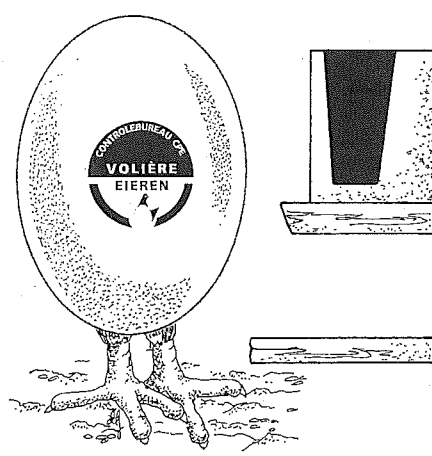
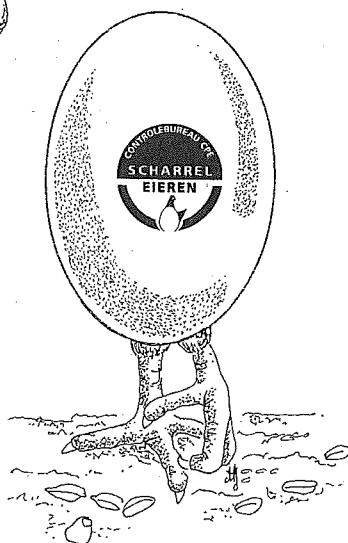
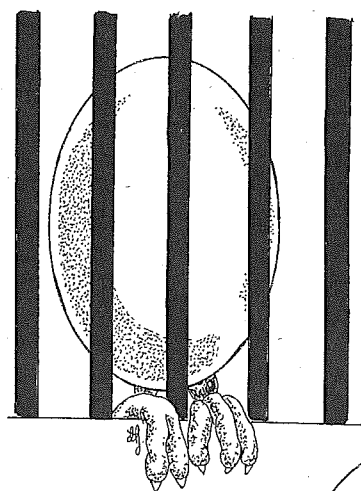
Knip alles van de twee werkbladen uit. Wat hoort bij elkaar? Plak het op een groot vel. Maak er een muurkrant van en bedenk wat je nog meer over kippen en eieren het vel wil plakken, tekenen of schrijven. Hang de muurkrant op een plek waar iedereen hem kan lezen.

Hier zijn de kippen vrij om in en uit de schuur te lopen en rond te scharrelen. Ze krijgen gezond voedsel, zonder kleurstoffen. Hun snavelpunten worden meestal niet afgeknipt.

Dit is een legbatterij. In elk kooitje wonen vier kippen. Er is weinig ruimte, geen slaapstok, geen strooisel om in te scharrelen, geen daglicht en veel geruzie. Sommige kippen worden zo zenuwachtig dat ze met hun kop gaan trillen.

In een scharrelschuur hebben de kippen ruimte om rond te scharrelen en zich te poetsen. Op zitstokken kunnen ze slapen of uitrusten. Er is daglicht in de schuur maar de kippen kunnen niet naar buiten.

In deze volière-stal kunnen de kippen rondlopen en tussen de etages rondfladderen. Op de vloer ligt strooisel om in te scharrelen en een stofbad te nemen. Er zijn zitstokken om te slapen en nesten om eieren te leggen. Daglicht is er niet.

WERKBLAD

(bijl. blz. 16)

Tekeningen Marianne Jacobs

